

# Nysvenska rörelsens historia

Den första lilla nysvenska gruppen var ett studentgäng i Uppsala, som bildades den 28 oktober 1930. Den kom till som en svensk protest mot importen av en utländsk ideologi. Månaden dessförinnan hade Hitler gjort sitt första stora segerval i Tyskland, och Birger Furugård hade bildat det nationalsocialistiska partiet i Sverige. Den nysvenska gruppen, som först fick namnet Föreningen Det Nya Sverige blev det medvetna svenska svaret. Vi har en historia, äldre än den tyska. Vi har en egen nationell tradition, som bottnar i helt andra förhållanden än dem ute på kontinenten. Därför måste en nationalistisk ideologi i Sverige vara ett uttryck för det typiskt svenska.

Men svenskheten kan hållas levande endast om den ständigt förnyas. Konservativt fasthållande vid föråldrade former och föreställningar är lika riskfullt för en levande nationalism som övermäktigt inflytande utifrån. Det var denna insikt, som gav upphov till ordet "nysvensk".

Det typiskt svenska draget i den nysvenska ideologin blev uppfattningen om den svenska utvecklingen som en dragkamp mellan två skilda politiska system. Den ena hade representerats av de gamla svenska kungarna i förbund främst med bönderna; det andra av adeln och dess främsta maktmedel, riddarhuset. Det förstnämnda systemet, som nysvenskarna brukade kalla den svenska folkstaten, var dynamiskt. Det gick in för sociala reformer och social rättvisa. Samtidigt företrädde det av starka personligheter sådana som Gustav Vasa, Gustav II Adolf, Karl IX, Karl XII och Gustav III. Det fanns ett drag av heroism, av hjältedyrkan, parallellt med känslan för social rättfärdighet, i den ursprungliga nysvenska åskådningen, ett drag, som bestått genom åren.

Men samtidigt fanns där också en annan ränning: de starka männen i svensk historia hade aldrig varit tyranner. De hade alltid respekterat lagfäst ordning och personlig frihet. Det har varit vanligt i den nysvenska rörelsens propaganda att citera ett ord av Karl XII: "En rysk storfurste kan häktas av tsaren och piskas utan att han kan göra något till sitt försvar. En fransk hertig kan av konungen behandlas på samma sätt. Men om en svensk skattebonde fullgjort sina lagliga skyldigheter, kan konungen inte kröka ett hår på hans huvud. Så vill jag då hellre vara skattebonde i Sverige än storfurste i Ryssland eller hertig i Frankrike".

Denna bekännelse till friheten uttalad av den konung som haft större befogenheter än någon annan i Sverige, har för Nysvenska Rörelsen kommit att faststå som en programförklaring. Redan från första början markerades därför skillnaden mellan nysvenska frihetskrav och likriktningstendenserna i nationalsocialismens Tyskland och fascismens Italien.

Den Nysvenska Rörelsen upplevde från början främst fascismen men även nationalsocialismen som något av en europeisk gryning. Även om man ogillade diktatur och åsiktsförtryck, framstod drömmen om en folkgemenskap, framvuxen ur klassernas gradvisa sammansmältning, som det enda alternativet både till kapitalistisk penningmakt och kommunistisk klassdiktatur. Och det stora korporativa experimentet i Italien upplevdes som fröet till framtidens klasslösa samhälle.

Men detta till trots sökte den Nysvenska Rörelsen ständigt markera gränslinjen mot de nationella diktaturideologierna. Det är denna målmedvetna vilja till självständighet, som gjort det möjligt för

rörelsen att överleva och därmed föra sitt budskap vidare under nya och helt andra omständigheter. Det andra världskriget var på sitt sätt ett religionskrig. Demokrati och kommunism, privatkapitalism och statskapitalism gick samman för att krossa det nya. Och de lyckades delvis på grund av de nya krafternas ofullgångenhet och felgrepp. Likaberättigade socialgrupper i organiserad samverkan var innehållet i korporatismen. Denna princip stod logiskt i strid med imperialismen, strävan till erövring av andra länder. Folkgemenskapen var i grund och botten oförenlig med teorin om existensen av överlägsna och mindervärdiga raser. Judeförföljelser och koncentrationsläger stod i strid med den europeiska rättsuppfattning som man samtidigt ville försvara mot kommunismen. Därför blev 1945 en katastrof för de regimer som burit upp de nya idéerna, 1900-talets idéer. Men det blev inte en katastrof för Nysvenska Rörelsen. Ty ingen politisk urartning, inga logiska kullerbyttor kunde fördunkla drömmen om folkgemenskap, drömmen om sammansmältning av nationell tradition och modern verklighet, drömmen om fria självmedvetna folks förening på det nationella likaberättigandets grund. Det var den drömmen, som den nysvenska rörelsen höll levande, när rörelsen på sin stämma i maj 1945 beslöt att inte kapitulera, att kämpa vidare för de idéer, för det samhälle, för den nationella och sociala förbrödring, som gett färg åt rörelsens ungdom. Och därför blev Malmö den enda stad i världen där mitt i segeryrans sommar 1945 öppet demonstrerades på gator och torg mot segrarnas övergrepp och mot haltlösheten i deras idévärld. Nysvenska Rörelsens centrum hade genom omständigheternas makt kommit att förflyttas till Malmö. Det var i Malmö, som den efter kriget fick ta emot den ständiga flyktingströmmen och söka lotsa ut den på svensk arbetsmarknad. Det var från Malmö den sökte rädda så många som möjligt av dem som skulle utlämnas till Sovjetunionen. Och det var i skuggan av denna aktivitet som rörelsens ideologiska fördjupning ägde rum. Grunden förblev densamma som förut. Men amerikansk psykologi och amerikansk sociologi möjliggjorde en förnyelse av idégodset. Fairfield Osborne och Georg Borgström inspirerade ett växande intresse för de ännu förbisedda miljöfrågorna. Uppfattningen om demokratins utveckling som en ödesbestämd väg in i ett teknokratiskt överklassamhälle fick näring hos James Burnham. I den stora strid mellan borgerlighet och socialdemokrati, som utkämpades fram till valet 1948, vägrade rörelsen i motsats till andra nationella grupper i Europa att ta ställning på den borgerliga sidan. Det hade varit att ta ställning på ena sidan i den klasskamp man från början var fiende till. Rörelsen hade fått nya kontakter i svensk socialdemokrati, främst arbetarrörelsens främste ideolog, Ernst Wigforss. Den första lokal som ställdes till förfogande för ett offentligt nysvenskt möte, var folkets hus i Jönköping. Den socialdemokratiska drätselkamarordföranden, storstrejksveteranen Karl Gustavsson, åtog sig ordförandeskapet.

Kontakten med flyktingar gjorde rörelsen känd i Europa. 1950 inbjöds den att sända en delegation till en nationalistkongress i Rom. Där antogs Per Engdahls i tio punkter sammanfattade nysvenska Europaprogram enhälligt som utgångspunkt för en gemensam europeisk ideologi. Där beslöts också att den grundläggande kongressen för en samling av Europas progressiva nationalister skulle äga rum i Malmö. Det gjorde den också. Den 12 maj 1951 möttes företrädare för Europas patrioter på svensk mark. Tyska SS-officerare och franska motståndsledare satt vid samma bord och kom överens om samverkan för ett nytt och bättre Europa.

Nu följde en period av expansion utåt och konsolidering inåt. Bondeförbundet, senare centern, inträdde i Erlanders regering, en kombination, som i viss mån låg i linje med Nysvenska rörelsens strävan till klassutjämning och folkgemenskap. Kontakterna med socialdemokraterna kompletterades med centerkontakter. Det var vid denna tid, som de sk rättsröteaffärerna upprörde sinnena i Sverige. Nysvenska Rörelsens inställning till rättssamhället, dess kritik av de sk rättssubjektivismen i nationalsocialismen, kom rörelsen att aktivt delta i försvaret av Karl-Erik Kejne gentemot de krafter som sökte dölja eller försvara de påtagliga oegentligheterna i denna affär. Aktivt tog rörelsen också ståndpunkt i Unmanaffären, där centerledaren Gunnar Hedlund gjorde en avgörande insats. I den kampanjen som detta utlöste från de kretsars sida som såg sina intressen hotade, tog rörelsen markerat ställning på Hedlunds sida. Försöken att vidga rörelsens kontaktnät tog sig även uttryck i det inre arbetet. Som talare på nysvenska möten framträdde sålunda icke blott Karl-Erik Kejne och dennes chef, folkpartiriksdaysmannen pastor J V Johnson, utan också sådana män som författarna Artur Lundkvist och Arnold Ljungdal, Morgontidningens chefredaktör Karl Fredriksson samt högerriksdaysmannen kammarherre James Dickson m fl. Det stod emellertid klart att det fortfarande fanns en stor grupp fanatiker, som fullföljde hetsen mot rörelsen och höll fördomar och osannfärdiga beskyllningar vid liv. Den yttre expansionen ute i Europa började oroa de styrande på åtskilliga håll. Resultatet blev den Västtyska Adenauerregeringens förbud mot rörelsens ordförande, Per Engdahl, att beträda tysk mark. Schweiz hade föregått med gott exempel. Detta försvårade på lång sikt den europeiska verksamheten, vilket fick till följd att nationella grupper började orientera sig åt höger, en utveckling som man i Malmö med järnhård konsekvens vägrat att följa. 1956 kom Ungernrevolten och därmed en ny flyktingström. Antikommunismen flammade. De nysvenska lokalerna i Malmö ställdes till flyktingarnas förfogande, innan de hunnit akklimatisera sig i det svenska samhället. Då det nysvenska inflytandet ute i Europa trots reseförbudet fortsatte, försökte man 1960 rikta ett dråpslag mot rörelsen genom att Per Engdahl beskylldes för att ha organiserat den hakkorskampanj som då gick över världen. Denna helt groteska beskyllning gav eko i fem världsdelars press. Nysvenska Rörelsen stod i rampljuset som aldrig förr. Men den red ut stormen. Arbetet gick vidare.

1960-talet kom så småningom med vänstervind och nymarxism, ivrigt understödd av vissa liberala kretsar, som i den nysvenska propagandan brukade kallas nuliberaler. Hyckleriet i den demokratiska förkunnelsen, som ekat genom hela efterkrigstiden, började stå klart för den ungdom som indoktrinerats med de härskande idéerna men som nu märkte skillnaden mellan liv och lära, mellan idé och verklighet. Nysvenska Rörelsen hade ingen anledning att opponera sig mot en samhällskritik, som den själv under årtionden stått för. Den vägrade att bli någon nyhöger, och den ställde sig kritisk mot den amerikanska konservatism som utgjorde ett försök till motvikt mot nymarxismen. Med särskild skärpa underströks rörelsens inställning som förtruppen till något nytt, något som varken pekade åt höger eller vänster utan framåt. Mot bakgrunden av vänsterkrafternas tomma fraser och högerelementens intelligensfria nejsägeri framstod korporatismen i starkare relief än någonsin som framtidens ideologi.

Renässansen för mossbelupna 1800-talsidéer i slutet av 60-talet blev en episod. I den röda vågens ställe kom, i början av 70-talet, den gröna. Det nya intresset för miljöproblemen, för behovet av nya miljövänliga energikällor, för själva livsbalansen knöt an till nysvenska ståndpunkter redan på 40-talet och den typiskt nysvenska utformningen av nationalismen som idé. Under årtionden hade Nysvenska Rörelsen lyckats hävda sig mot förtal, förföljelser och isolering. I dramatiska situationer liksom i perioder av segdraget ställningskrig hade den visat prov på en uthållighet, som torde vara rätt unik. Den ideologi som utformades under förra hälften av 30-talet och anpassats till en radikalt ny situation under senare hälften av 40-talet hade bevisat sin realism och sin styrka. 50-talet med dess fullsatta debattmöten i Lund, det begynnande 60-talet med dess ofta dramatiska möteskampanjer i Stockholm och gatupropagandan i slutet av årtiondet med flygblad, banderoller och tidningsförsäljning med Göteborg som centrum hade till sist börjat mjuka upp motståndet och undergräva förtalet. Striden om en rektorsbefattning i Göteborg 1967 blev en nysvensk seger över hela linjen och ett varsel om en ny situation på 70-talet. Rörelsen hade överlevt den långa fimbulvintern och skapat förutsättningar för konkreta insatser i samhällsutvecklingen. För att demonstrera den anda av solidaritet som korporatismen skall manifesteras har den valt handikappfrågorna som en första ansatspunkt. I aktioner till förmån för döva, blinda,

rörelsehindrade och liknande grupper har rörelsen fått stöd och förståelse från både organisationer och myndigheter. I energifrågorna inledde den 1977 en kampanj för att öka uppmärksamheten kring nya energikällor och därmed på lång sikt göra vårt land oberoende av både olja och kärnkraft. Den Nysvenska Rörelsen har allt sedan denna tid arbetat vidare, låt vara att verksamheten ofta har varit av litet format. Men trots svårigheter och motgångar har den fortsatt att verka in i ett nytt sekel. Dess vägran att bortdö såsom organisation manifesterar en vilja till kamp för idéer, som kommer att kunna inspirera den förnyelse som Sverige och Europa i dag så väl behöver. I en tid som genljuder av domedagsprofeternas pessimism, är Nysvenska Rörelsen det levande uttrycket för en stark, övertygad och stridbar tro på våra fäders, vårt eget och vår framtids Sverige.